

стоїть, ледве на ногах тримається, рачки лізе, по стіні лізе, сліпи залив, під шафе, насилу на ногах стоїть (тримається).

Досить часто мовці називають зовнішні ознаки (як правило, дітей) за допомогою фразеологізмів *викапаний батько (дід)*; *пішов (пішла) у матір (у бабу)*; *кістки позбирав, як (наче) з ока випала*, *наче трафарет, точна копія*, підкреслюючи схожість з відповідним об'єктом.

Вибір мовцем фразеологізму з ряду семантично співвідносних має суб'єктивний характер і залежить від певних чинників, зокрема мовної свідомості діалектоносія, морально-етичних норм, ставлення до денотата, прагнення надати висловлюванню експресивно-оцінної спрямованості, комунікативної ситуації тощо. Однак найчастіше мовець використовує в усному мовленні, особливо, коли характеризує денотата опосередковано, фразеологізми негативної семантики, про що свідчать інформатори.

В обстежених говірках фразеологізми функціонують в усному мовленні як своєрідні синонімічні одиниці до однослівних лексичних найменувань, однак вони характеризуються більш вираженим емоційно-експресивним забарвленням.

Досліджувані ареальні фразеологізми утворюють досить чисельну групу одиниць, що належить до тематичного поля «людина» і характеризуються різною структурою та емоційно-експресивним забарвленням. Предметом подальших досліджень можуть стати інші тематичні групи фразеологізмів східноpodільських говірок. Особливої уваги заслуговує також моделювання ареальної фразеології, лексична, словотворча та граматична варіантність сполучень з цілісною семантикою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апресян, Ю. Д. Образ человека по данным языка: попытка системного описания / Ю. Д. Апресян // Вопросы языкознания. — 1995. — № 1. — С. 37–67.
2. Бацевич, Ф. С. Очерки по функциональной лексикологии / Ф. С. Бацевич, Т. А. Космеда. — Львов : Світ, 1997. — 392 с.
3. Леснова, В. В. Номинация рис людини в українських східнословобожанських говірках : монографія. — Луганськ : Альма-матер, 2004. — 193 с.
4. Телия, В. Н. Русская фразеология : Семантический, прагматический и лингвокультурный аспекты / В. Н. Телия. — М. : Шк. «Языки русской культуры», 1996. — 288 с.
5. Ужченко, В. Д. Українська фразеологія / В. Д. Ужченко, Л. Г. Авксентьев. — Х. : Основа, 1990. — 167 с.
6. Ужченко, В. Д. Народження і життя фразеологізму / В. Д. Ужченко. — К. : Рад. школа, 1988. — 278 с.
7. Ужченко, В. Д. Фразеологія сучасної української мови : навч. посібник / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. — К. : Знання, 2007. — 494 с.

Розгон В., Коломиец И. Устойчивые сочетания слов как средство номинации человека в восточноподольских говорах.

В статье рассматриваются устойчивые сочетания слов восточноподольских говоров для обозначения качественных признаков человека. Установлены семантические особенности устойчивых сочетаний тематического поля «человек».

Ключевые слова: устойчивые сочетания слов, семантически неделимые словосочетания, фразеологизм, фразеологическая единица, фразеологическая номинация, ареальная фразеология, восточноподольские говора, тематическое поле.

Rozgon V., Kolomiets I. Phraseological means of a person nomination in the dialects of Eastern-Podillya.

This article is represented by idioms of Eastern-Podillya to indicate the qualitative characteristics of a person. Semantic peculiarities of idioms are determined in the thematic field «A Person».

Key words: idiom, phraseological unit, phraseological nomination, areal phraseology, Eastern-Podillya dialects, thematic field.

УДК 811.161.81'31

Світлана Січкач
(Умань, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ СУФІКСАЛЬНОЇ ДЕРИВАЦІЇ НЕКОДИФІКОВАНИХ ОДИНИЦЬ МОВОТВОРЧОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

У статті досліджується словотвірна організація неcodифікованої лексики мовотворчості Тараса Шевченка, окреслено функції суфіксів як дериваційних елементів, проаналізовано найпродуктивніші моделі творення просторічних одиниць.

Ключові слова: способи словотворення, дериваційні елементи, суфіксальна деривація, суфікс.

Проблеми мовотворчості Т. Шевченка розв'язували багато дослідників на мовному матеріалі різних структурних рівнів (див. праці І. Білодіда, Л. Булаховського, В. Ващенко, Г. Грабовича, Я. Дзири, С. Єрмоленко, В. Жайворонка, Ю. Івакіна, В. Лыіна, А. Кримського, Л. Масенко, Ф. Медведєва, А. Мойсієнка, П. Плюща, В. Русанівського, Н. Слухай (Мологаєвої), А. Стебельської, П. Тимошенка, Ю. Шевельова та ін.).

З огляду на актуальність, вагомість та недостатнє теоретичне опрацювання проблем кодифікації в науковій літературі, ставимо за **мету:** проаналізувати особливості суфіксальної деривації неcodифікованих одиниць у мовотворчості Тараса Шевченка.